

Luvaton tulkinta

■ ME tavalliset kuluttajat saamme varautua siihen, ettei taloustilanne helpotu, kun valtion ensi vuoden talousarvio on valmis ja hyväksytään syksyn mittaan. Käytettävissä oleva rahamäärä ehkä rahtusen nousee, mutta sillä saa entistä vähemmän. Niinpä kotitaloudet joutuvat miettimään entistä tarkemmin, mihin rahaa käytetään.

Kun sähköyhtiöt ovat laajasti siirtäneet asiakkaansa etäluettavien älymittareiden piiriin, toteutuneen kulutuksen mukaiset talvikuukausien suuret sähkölaskut ovat todennäköisesti niitä, jotka aiheuttavat päänvaivaa ja suoranaista ahdistustakin ensi talvena monissa kodeissa. Jo viime talvena saatiin viestejä, että laskuista tulee kestäättömän suuria.

Työ- ja elinkeinoministeri Jan Vapaavuori lupasikin eduskunnassa, että uusi sähkömarkkinalaki toisi kuluttajalle mahdollisuuden maksaa sähkölaskunsa myös tasaerin.

Näin ei sitten käynyt.

Laki hyväksyttiin elokuun alussa, ja vielä hallituksen esityksessä tasaerä oli, mutta talousvaliokunnan käsittelyssä maininnat pakollisista maksutapavaihtoehdoista poistettiin. Laki vahvistettiin valiokunnan esittämässä muodossa.

Lain yleisperusteluista näkyy, ettei sähköyhtiöitä haluttu pakottaa takaisin vanhaan järjestelmään, mutta haluttiin suurten sähkölaskujen kanssa kamppaileville myös vaihtoehtoisia maksutapoja.

Nyt Energiamarkkinavirasto on ottanut kannan, että maksutavoilla tarkoitetaan vain itse laskun eri muotoja – paperilaskua ja e-laskua. EMV:n linjauksen mukaan lain täyttymiseksi riittää, että tarjolla on tällaiset vaihtoehdot.

Tämähän on puhdasta mielivaltaa, sanoilla kikkailua ja alkuperäisen tarkoituksen kääntämistä päinvastaisekseen. Käytännössä tällä linjauksella mikään ei laskutuksessa muutu – EMV:n mukaan sähköyhtiöiden ei tarvitsekaan tehdä mitään muutoksia nykytilanteeseen. Tasasuuruisiin maksueriin perustuvat vaihtoehdot voidaan unohtaa, eikä siihen tarvita kovinkaan suuria ennustajan lahjoja, jos veikkaa, ettei luottolaitosten ja sähköyhtiöiden yhteistyöstä ”kustannuksiltaan kohtuullisempien vaihtoehtojen” kehittämisessä tule mitään, ei myöskään sähköyhtiöiden kilpailusta maksutavoin, jota Fortum omasta puolestaan halusi.

Vaikuttaa siltä, että virkamiesten suurin huoli on tässä ollut sähköyhtiöiden kulujen minimointi ja laskutuksen ongelmattomuus, ei suinkaan kansalaisten paras. Näin virkamiehet eivät saisi toimia.

Vattenfallin sähköä jakelevan Elenia Oy:n kokemusten mukaan vain aniharva haluaa tasalaskua sen jälkeen, kun älymittari on asennettu. Tästä on kokemuksia yhtiön mittariprojektista vuosilta 2004–2008.

Pitää kuitenkin ottaa huomioon, ettei silloin eletty vastaavanlaista talouskurimusta kuin nyt. Kulutuksen pienentämisen lisäksi monet saataisivat haluta myös laskujen optimointia. Tavallinen kerrostaloasukas kyllä voi vaikuttaa omaan sähkönkulutukseensa paljonkin valinnoillaan, mutta sähkölämmittäjien tilanne on toinen – jos ulkona on paukkupakanen, taloa on lämmitettävä, oli sähkön hinta mikä vain.

Uusi sähkömarkkinalaki ei tuonut tasalaskua takaisin

TM Rakennusmaailma 8-2013 11.9.2013

Uudistettu sähkömarkkinalaki hyväksyttiin eduskunnassa elokuun alussa ja voimaan se tuli syyskuun alussa. Kuluttajan kannalta lakiesitys muuttui eduskunnassa sen verran, että nyt mikään ei muutu: hallituksen esityksessä sekä sähkön siirto- että kulutuslaskutuksessa olisi ollut tarjottava erilaisia maksutapoja sähkölaskujen maksamiseen ja maksutapoina olisi ollut tarjottava ainakin laskutusjakson mukaiseen kulutukseen perustuva vaihtoehto sekä kuluttajan arvioituun todennäköiseen vuotuisen sähkönkulutukseen perustuviin tasasuuruisiin maksueriin perustuva vaihtoehto.

Talousvaliokunta kuitenkin halusi muuttaa pykälää poistamalla maininnat pakollisista maksutavoista, mutta säilyttää kuluttajan valinnanmahdollisuudet. Valiokunnan tarkoitus ilmiselvästi oli pistää sähköyhtiöt ottamaan huomioon myös niiden tarpeet, joille kulutuksen mukainen ajantasalaskutus tuottaisi talvisaikaan kohtuuttoman suuria sähkölaskuja - eli siis suorasähkölämmittäjät. Lausunnon yleisperusteluissa onkin mainittu, että ”valiokuntakäsittelyn yhteydessä on tuotu esille mm. mahdollisuus sähköyhtiöiden ja luottolaitosten väliseen yhteistyöhön, joka mahdollistaisi kustannuksiltaan kohtuullisemmat, tasalaskutusta vastaavat ratkaisut.”

Esimerkiksi Fortum omassa lausunnossaan katsoi, että erilaiset maksutavat pitäisi jättää yhtiöiden itsensä vastuulle, kilpailun välineiksi. Kokoomuksen kansanedustaja, talousvaliokunnan jäsen Harri Jaskari sanoo, että juuri sitä valiokunta tavoittelikin jättäessään pakolliset maksutavat laista pois. Ajatuksena oli, ettei sähköyhtiöiden tarvitsisi palata vanhaan järjestelmään, vaan ne voisivat kehittää uusia, parempia maksuvaihtoehtoja. Sähkölaskun kanssa kamppailevien kansalaisten taloushuolien helpottaminen oli valiokunnan filosofia Jaskarin mukaan.

Nykytilanne säilyy, sanoo Energiamarkkinavirasto

Lopullisessa pykälässä 69 sanotaan, että ”Vähittäismyyjän on tarjottava kuluttajille erilaisia maksutapoja sähkölaskujen maksamiseen. Tarjotuissa vaihtoehdoissa ei saa olla perusteettomia eikä eri asiakasryhmiä syrjiviä ehtoja. Maksutapojen ehtoissa voidaan huomioida eri maksutapojen tarjoamisesta vähittäismyyjälle aiheutuvien kustannusten kohtuulliset erot. Jos vähittäismyyjä tarjoaa kuluttajille ennakkomaksujärjestelmää, on järjestelmän heijastettava riittävästi kuluttajan arvioitua todennäköistä vuotuisesta sähkönkulutusta.”

Omituiseksi tilanne muuttuu **Energiamarkkinaviraston** linjauksissa. Muutokset haudataan kokonaan.

”Kyllähän me olemme käyneet keskustelua siitä, miten tilanne nyt pitäisi tulkita, kun laista nimenomaisesti pudotettiin pois nuo maksutapavaihtoehdot. Sen sanamuodot ovat jotakuinkin suoraan direktiivistä, ja liittyvät itse laskuun niin, että jos tarjolla on paperilaskua ja sen rinnalla e-laskua, lain vaatimukset tulisivat täytettyä”, **viraston markkinavalvonnan ryhmäpäällikkö Antti Paananen** sanoo.

”Miten eduskunnan tahtoa nyt sitten tulkitaan. Kun laista pudotettiin nimenomaisesti vaihtoehdot pois, yhtiöiden ei tarvitse tuoda nykyisten järjestelmien rinnalle mitään uutta, sitä lainsäädäntö ei vaadi. Tilanne siis säilyy sellaisena kuin se nykyisin on”, Paananen sanoo.

Kuluttajan valinnanmahdollisuudet olisi siis turvattu sillä, että halutessaan laskun saa e-laskuna tai Netpostiin. Tämän linjauksen mukaisesti myös Energiateollisuus ohjeistaa jäsenyrityksiään, mutta korostaa myös, että on tärkeää huomioida asiakkaiden erilaiset tarpeet.